UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor, Coordinatus, Seu Omnes ...

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

87. An qui consuluit homicidium, postquam revocavit consilium, sed non certioravit eum, cujus vitæ paratur excidium, teneatur ad restitutionem? Ex p. 5. tr. 4. res. 64.

urn:nbn:de:hbz:466:1-76432

Visual Library

rei illicitæ,quæ natura ſua tendit ad occiſionem:ergo, &c. Ita Leſſius *vbi ſuprà dub.* 21.*n*.137. cui adde Petrum Nauarra *de reſtit.lib.2.c.3.n.262.* & Becanum *in 2.2. D.Thom.q.9. de reſtit.concl.4.*

3. Sed ex ſupradictis oritur difficultas, ex quanam culpa hoc eſt, ex quanam negligentia non adhibita in ſupradictis caſibus homicidij caſualis oriatur obligatio reſtitutionis? Reſpondeo cum Azorio *p.3.lib.5.c.3. q.9.* & Leſſio *lib.2.c.9. dub.17.n.115.* ex culpa & negligentia lata,non leuiſſima,vel leui; verùm an in dicto caſu reſtitutio ſit mitiùs facienda, quàm ſi homicidium ex induſtria fuiſſet admiſſum? negatiuè reſpondet Azorius *qu.8.* & Nauarr. *in man. c.15.n.27.* affirmatiuam ſententiam tenet Syluester *ver. reſtitutio 3. q.2.* & Angelus *eodem ver. 1.* aſſerentes reſtitutionem in tali caſu non in integrum,ſed ex parte, arbitrio boni & prudentis viri faciendam eſſe,

RESOL. LXXXIV.

An qui ex timore mortis perſonam aliquam demonſtraſſet, quæ poſtea occiſa eſt, teneatur ad reſtitutionem? Ex part.5.tr.4.Reſ.63.

Sup. hoc in tom.7. tr.5. Reſ 76.§. Et ideo. curſim ad lin. 4.

§.1. AD hoc dubium ita reſpondet Rodriquez *in ſumma tom.1.c.222.n.16.* [El hombre preſo de los ladrones y malhechores, que ſabe que van à matar à Franciſco,y quemarſu caſa, y contreñido con temor de la muerte,ſe la va à moſtrar,y matan à Franciſco,y queman ſu caſa,ſe deue condenar pro homicida, y eſtà obligado à reſtituyr el daño que ſe ſiguiò de moſtrar la dicha caſa; porque aunque en ninguna manera podia euitar la muerte, ſi no ès, enſeñandoles la caſa,obligacion venia de antes morir, que moſtrarſela, pues ſabia que moſtrandoſela, auia de cometer contra el proximo tan grande injuſticia,y auian de hazer tan graues pecados; loqual non podemos hazer por conſeruar la vida corporal, como lo prueua Paulo Comitoli,cuya opinion recibio en el fuero exterior, empero en el fuero de la conſciencia no le obligaria à eſta reſtitution; porque el no fue cauſa moral deſte daño.] Ita ille, & ego.

RESOL. LXXXV.

Quidam vir Nobilis conſuluerat alteri, vt homicidium committeret, ſed poſtea ante patratum facinus conſilium reuocauit, multas rationes ad diſſuadendum adhibens; quæſiuit à me poſtea, an teneatur ad reſtitutionem damni ex illo homicidio ſequuti?

Et in textu huius Reſolutionis deciditur diſcrimen inter conſulentem, & mandantem. Ex part.2. tract. 16. & Miſc.2. Reſ.15.aliàs 17.

Quod hoc in tom.5. tr. 2. lege doctrinam & rationes reſ. 27.& 28. & ibi in tr. 6. reſ.24.& 25. & iterum ibi in tract.1.ex Reſ.74. per totam,& ſignanter §.2. ante medium,à verſ. vtrum. & ex omnibus inferes quid Sup. hoc eſt ſentiendum.

§.1. QVidam vir doctus Societatis Ieſu, conſultus etiam de hoc caſu,affirmatiuè reſpondit, & ſatis quidem probabiliter; ita etiam docet P. Molina *de iuſt.tom.2.tr.2.diſp.731.n.1.* Leſſius *lib.2. c.13. dub. 3.nu.17.* Bartholomæus à S. Fauſto *in ſpeculo confeſſ. diſp.4.q.69.n.3.* Megala *in 2.2.lib.2. c.2. q.3. num.26.* Malderus *in 2.2. tr.4.c.2. dub.3.* vbi agit de conſulente.Et ratio eſt, quia hæc eſt differentia inter mandantem,& conſulentem, nam mandatarius non exequitur mandatum nomine proprio,ſed nomine, & in gratiam mandantis. Ergo poſtquam reuocatum eſt mandatum, & hoc ei notificatum eſt,ſi mandatarius his non obſtantibus committat delictum,illud committit nomine proprio,& proprio arbitrio. Ergo ei imputabitur. Secus eſt in conſulente, quia oſtenſione commodi, vel honoris, conſulens voluntatem alterius ad damnum inferendum promouit, & hæc motio tamdiu durat, quamdiu ipſe tali conſilio incitatus damnum conceptum vult exequi; hinc ait P.Molina conſilium datur gratia eius cui datur, vt is illo vtatur, tanquam ſuum negotium agens,eáque ratione, quandocumque is illo promotus,damnum iniuſtè infert,imputatur opus, quo damnum infert,atque effectus ei,qui tale conſilium dedit,tanquam cauſæ, per id conſilium ad id opus, ad eúmque effectum cooperanti.

2. Ego verò dictum conſulentem ad reſtitutionem non obligaui, tenens contrariam ſententiam, quam probabilem vocat Leſſius *ſuprà n.* 18. & illam docet doctiſſimus Nauarra *de reſtit.lib.3.c.4. n.27.* Salon. *in 2.2. q.52.art.7. contr.9.* Regin. *in praxi,tom.1.lib.10. c.10. q.1.n.108.* & Azor. *p.3.lib.4.c.11.qu.2.* Et ratio eſt,quia quando conſulens fecit quod poteſt,vt conſilium ſuum euertat, vel oſtendit omnibus conſideratis eſſe iniquum,& non ſequendum,non videtur executor ipſius conſilio moueri; ſed ſua malitia. Ergo,&c.

Negandum eſt igitur,contra DD.aduerſæ ſententiæ, diſcrimen inter mandantem,& conſulentem.

RESOL. LXXXVI.

Quæritur,an conſulens homicidium de quo ſupra dictum eſt, poſtquam reuocauit conſilium, nihil poterat perſuadere; an inquam, tenebatur non ſolum ex charitate, ſed etiam ex iuſtitia monere cum ſecreto, contra quem huiuſmodi conſilium datum fuit, ad effectum ſe tuendi? Ex part.2. tract. 16. & Miſc. 2. Reſ. 16, aliàs 18.

§.1. TEneri ex lege iuſtitiæ putant aliqui, quos ſequitur Barthol. à S.Fauſto *in ſpeculo confeſſ. diſp.4 q.72.*

2. Multi verò putant,eum obligari ad reuocandum conſilium lege iuſtitiæ,quoniam nondum eſt delictum perpetratum ſed reuocato conſilio, non cogi lege iuſtitiæ monere ſecretò eum, contra quem conſilium eſt datum,ſed lege charitatis,ſi commodè poteſt admonere illum. Quare ſi reuocato conſilio delictum fuerit admiſſum, non cogitur,inquiunt, compenſare damnum,quia non eſt conſilio ipſius ſecutum, cùm ille aliud delictum admiſerit, quia voluit ex ſua malitia, non quia conſilium eſt illi datum.Hæc Azor.*p.3.lib.4. cap.11.q.3.* ex ſententia multorum, quam probabilem vocat,ſicut & ego etiam exiſtimo.

RESOL. LXXXVII.

An, qui conſuluit homicidium, poſtquam reuocauit conſilium,ſed non certiorauit eum, cuius vita paratur excidium, teneatur ad reſtitutionem? Ex part.5. tr.4. Reſ.64.

§.1. REſpondet quòd licèt talis ex lege iuſtitiæ teneatur reuocare conſilium,ſi tamen nihil perſuadeat, non tenetur eadem lege monere eum, contra quem de nece,aut alio damno conſilium dederat,vt ſibi caueat,ſed ſola lege charitatis ad id obligatur,ſi tamen commodè poteſt, & proinde ſi reuocato conſilio, & reuocatione cognita delictum fuit commiſſum,nihil tenetur reſtituere.Ita probabiliter Cæleſtinus *in Compend.Theol.mor tract.9.c.6.n.5.* qui citat Leſſium, cui adde Petrum Nauarra *de reſtit.lib.3.c.4.n.27.* & Salonium *in 2.2. q.62 art.7.controuerſ.6.* & ratio eſt, quia quando fecit,quod poteſt, vt conſilium prius euertat, vel oſtendit omnibus conſideratis eſſe iniquum,& non ſequendum, non videtur executor ipſius conſilio moueri,ſed ſua malitia: ergo,&c.

RESOL.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

RESOL. LXXXVIII.

An ſi conſulens homicidium furtum, &c. dubitans tamen, an ex tali conſilio motus ille fuerit ad id faciendum, teneatur ad reſtitutionem?
Idem eſt dicendum de iubente.
Et an conſulens dubius in eo caſu an influxerit ad homicidium, furtum, &c. teneatur reſtituere totum damnum, vel partem pro ratione dubij?
Et in tali caſu, ſi nihil velit reſtituere, an abſolui poſſit?
Et an cenſenda ſit coniectura ſufficiens ad credendum conſilium nihil operatum eſſe, ſi homicida huic conſulenti aſſerat ſe ad homicidium perpetrandum non fuiſſe motum ex conſilio? Ex part.4. tr.3. Reſ. 28.

Sup. hoc infra in tr. 7. Reſ.17. & in tom.5. tr.6. Reſ. 23. §. Tertio. & ibi in tr. 5. lege doctrinam Reſ. 105. & aliarum eius primæ not.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Ioannes Sancius *in ſelectis diſp.* 43. *num.* 14. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 27. *dub.* 3. *in fine.* Molin. *tom.* 3. *diſp.* 736. *num.* 6. Salas *in* 1.2. *tract.* 8. *diſp. vnica, ſect.* 23. *n.* 241. & alij, quos citat & ſequitur Merolla *tom.* 1. *diſp.* 3. *c.* 3. *corollar.* 6. *nu.* 41. Et ratio eſt, quia in hoc dubio nulla eſt poſſeſſio pro conſulente, imo præſumptio iuris eſt contra ipſum, vnde in foro externo condemnaretur ad reſtitutionem eo quod eſt certa iniuſti conſilij actio, & præſumitur illam ſortitam fuiſſe ſuum effectum, & ideo in reum transfertur onus probandi non fuiſſe, & dum non probauerit ſuccumbet; ergo idem erit in foro conſcientiæ.

2. His tamen non obſtantibus negatiuam ſententiam tenet Nauarra *de reſtitut. lib.* 3. *c.* 4. *dub.* 4. *n.* 48. Henriq. *lib.* 14. *c.* 3. *n.* 4. Sayrus *in claui Regia lib.* 10. *tract.* 2. *c.* 8. *n.* 1. Rebellius *part.* 1. *lib.* 2. *q.* 14. *ſect.* 2. *n.* 5. & 7. Medina *C. de reſtit. q.* 7. *ante ver. ſi autem conſilium*, Sylueſter *ver. reſtitutio* 3. *q.* 6. *dicto* 2. *initio.* Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tract.* 1. *difficult.* 20. *n.* 9. vbi ſic ait. [Si vno duda a cerca de ſu action iniuſta, v. g. aconſejo à Pedro que hurtaſſe ò mataſſe, y eſta en duda ſi del tal Conſejo, o action ſe ſiguio el daño, en tal caſo aunque ay graues Doctores que tienen lo contrario, ſoy de parecer, que el que diò el Conſejo no tiene obligacion à reſtituir; y parece lo ſiente aſſi. S. Thomas 2. 2. *quaſt.* 62. *art.* 7. ibi, ſolùm tenetur Conſiliarius, aut palpo ad reſtitutionem, cùm probabiliter exiſtimari poteſt quòd ab eo actio iniuſta fuit ſubſecuta, el fundamento es que in dubiis melior eſt conditio poſſidentis, y cierto como la reſtitucion ſea de naturaleza odioſa no ſe deue eſtender, ſi no antes reſtringit; y anſi aunque la parte contraria eſpeculatiuamente hablando ſea muy probable eſta es mejor para practica.] Ita ille. Vide etiam Vultherum Strouerſdorff *de iuſtit. & iur. in D. Thom. quæſt.* 62. *art.* 8. *diſp.* 2. qui loquitur in iubente, & ait quòd ſi dubius ſit an exequens iuſſu ſuo motus ſit, vel non, non tenetur ad reſtitutionem.

Sup. hoc in Reſ.1. not. præteritæ, §. Notandum eſt tamen. ad medium, & in Reſ. 2. in eodem §. in fine, & in fine §. vlt & in fi. ne Reſ. 3. & in tom. 5. tr. 2. Reſ 75. §. Dico ſecundo. Et ſup. hac diffic. infr. in tr. 7. Reſ. 27. in principio

3. Sed an cenſenda ſit coniectura ſufficiens ad credendum conſilium nihil operatum eſſe, ſi homicida huic conſulenti aſſerat, ſe ad homicidium perpetrandum non fuiſſe motum eo conſilio. Affirmat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *numer.* 3. & Sayrus *de cenſuris lib.* 7. *cap.* 3. *numer.* 2. licèt hoc nullo modo probet Caſtrus Palaus *tom.* 1. *diſp.* 3. *punct.* 4. *num.* 3. Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 44. & alij, niſi homicida ſit ita fide dignus, aut tales aliæ coniecturæ concurrant, vt prudens arbitretur fidem illi habendam eſſe.

4. Verùm ſi aliquis vellet ſtare in opinione affirmatiua, quæritur an conſulens dubius in eo caſu an influxerit in homicidium futurum, &c. teneatur reſtituere totum damnum, vel partem? Merolla *vbi ſupr. tom.* 1. *diſp.* 3. *c.* 3. *corollar.* 6. *n.* 44. tenet conſulentem in eo caſu teneri totum damnum reſtituere, quia cùm in dicto caſu nulla ſit poſſeſſio pro conſulente, ſed pro conſilio iniuſto, ſequitur conſulentem teneri reſtituere totum damnum, cuius cauſa fuiſſe præſumitur conſilium datum.

§. Notandum eſt tamen.

5. At ego non condemnarem conſulentem ſi in tali caſu non reſtitueret totum damnum, ſed partem pro quantitate dubij remanentis poſt peractam diligentiam, ſicut aſſerunt DD. de eo, qui rem furtiuam emit dubitans an ſi furtiua, & ſi nihil in tali caſu vellet reſtituere, puto abſoluendum eſſe, nam opinio Villalobos, & aliorum ſuperiùs adducta excuſans dictum conſulentem à reſtitutione, puto quòd ſit probabilis, licèt contraria ſit probabilior.

RESOL. LXXXIX.

An ſi quis ſciat aliquem nomine ſuo paratum damnum inferre, v.g. inimicum occidere, neque prohibeat, cum facile poſſit, teneatur ad reſtitutionem?
Et ſi filius nomine Patris, vel famulus nomine Domini ſui neſcientis, & non conſentientis damnum intulit, an Pater, aut Dominus non teneantur ad reſtitutionem, etiam ſi poſtea re intellecta illam ratam haberent?
Et an ſi quis à fure pecunias accipiat, ne clamet, & ne indicet, obligetur ad aliquam reſtitutionem, niſi ex officio furtum impedire debeat, vel ſi res accepta ſit pars furti? Ex part.4. tr.4. & Miſc. Reſ. 64.

Quamuis non plene ſup. hoc lege tamen infra in tr. 7 doctrinam Reſ. 34. & §§. eius primæ not.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Molina *de iuſtit. tom.* 3. *tract.* 2. *diſp.* 729. *num* 6. vbi ſic ait. Obſerua quando aliquis crederet aliquos nomine ipſius damnum iniuſtè alteri daturos, ac poſſet illud impedire, illiſque ſignificando nulla ratione velle, vt id efficiant, teneretur id efficere, atque ſi id prætermitteret, teneretur reſtituere damnum ſequutum, eſto poſtea ratum non haberet id damnum eſſe datum. Ratio eſt, quoniam cùm videat, aut timeat nomine ipſius id damnum eſſe dandum, tenetur non ſolùm ex charitate, ſed etiam, quaſi ex officio, ex propriòque iuſtitiæ onere impedire, ne nomine ipſius & tanquam aliquid ſibi gratum damnum proximo iniuſtè inferretur. Ita Molina.

2. Sed circa præſentem dubitationem placet mihi magis diſtinctio. Rebellij *p.* 1. *lib.* 2. *q.* 14. *ſect.* 3. *nu.* 13. aſſerentis, quòd vel alter ſcit te malignum ſuum propoſitum cognitum habere, & non contradicere, aut impedire, vel hoc neſcit. Si primum, taciturnitas, conſenſus & approbatio iudicatur, per quam ſi ille mouetur ad damnum conferendum, oritur obligatio reſtituendi. Si Secundum, non teneberis ad reſtitutionem vt mandans, ſed interdum vt non obſtans, ſi videlicet ex officio, & ideo ratione iuſtitiæ, non ſolius charitatis obligatus ſis ad damnum iniuſtum impediendum: igitur cum hac diſtinctione libenter opinionem Molinæ amplector, ſin autem minimè.

3. Notandum eſt etiam hìc obiter contra Paludanum *in* 4. *diſt.* 15. *q.* 2. *art.* 3. Syluestrum *verſ. reſtitutio* 3. *q.* 6. *dict.* 2. Angelum *ver. furtum*, *n.* 20. & Nauarr. *in man. c.* 17. *n.* 133. quòd ſi, v.g. filius nomine patris, vel famulus nomine domini ſui neſcientis, & non conſentientis, damnum intulit, neque dominus, neque pater tenebitur ad reſtitutionem, etiamſi poſtea re intellecta illam ratam haberent. Ita Leſſius *lib.* 2. *cap.* 13. *dub.* 3. *n.* 13. Vaſquez *opuſc. de reſtit. c.* 9. §. 1. *n.* 19. Molina *loco cit. n.* 3. Medina *C. de reſtit. q.* 7. *ad* 4. & alij, quia talis reuera non eſt cauſa efficiens damni, cùm ad præteritum non ſit potentia.

Sup. hoc pro ſeruo in to. 7. tr. 8. Reſ. 67.

4. Nota etiam cum Soto *de iuſt. lib.* 4. *quæſt.* 7. *art.* 3. & Nauarro *cap.* 17. *n.* 21. quòd ſi quis à fure pecunias accipiat ne clamet, & ne indicet, ad nullam reſtitutionem

Sup. hoc infra in tr. 7. Reſ. 32. §. penult. & vlt. & in Reſ. 35. §.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN